

EESTI
KAUBANDUS-
TÖÖSTUSKODA

Nr 22 • 16. detsember 2008

TEATAJA

Eesti Kaubandus-Tööstuskoja häälekandja, asutatud 1925. aastal

Soovime Teile rahulikke jõule
ja edukat uut aastat!

We wish you a Peaceful Christmas
and a Successful New Year!

Wir wünschen Ihnen ein frohes Weihnachtsfest
und erfolgreiches Neues Jahr!

Желаем Вам светлого Рождества
и успешного Нового года!

Eesti Kaubandus-Tööstuskoda
Estonian Chamber of Commerce and Industry
Estnische Industrie- und Handelskammer
Эстонская Торгово-Промышленная палата

Sinu ettevõtlustugi Euroopas

Seadusandlus

Euroopa Liit

Tagasisivaade

Muudatustest tollialastes määrustes

Isikliku sõiduauto töösõitude hüvitamisest

SOLVIT – abiks probleemide lahendamisel ELi siseturul

Ekspordi Akadeemia seminar: Postmodernsed turud

Eesti ettevõtjad Shanghais kontaktkohtumistel

SEB
– stabiilselt
parim pank Eestis!

Järjepidev panustamine kliendikesksetesse
lahendustesse on toonud

SEB-le
juba teist
aastat järjest

Eesti
parima
panga tiitli.

SEB

on järjest
enam ettevõtete
partneriks
number 1.

2007. aastal
alustas juba

51%

uutest ettevõtetest
koostööd
SEB-ga.

Ärikliendi
stardipaketi edu
on ka üks põhjus, miks

SEB on

Financial Timesi
kuukirja The Banker
andmetel nii

2008.

kui ka 2007. aasta
parim pank Eestis.
Tunnustus kohustab.

SEB

2008

Kui keegi peaks kauges tulevikus küsima, mis juhtus Eesti majanduses aastal 2008, siis mis te vastaksite? Mulle tundub, et see aasta jääb meelde nii, nagu 1997 või sellele järgnenud 1998. Ehk siis aastana, mil miski peale segadusse sattumise polnud kerge.

Samas on lihtne näha seda aastat ka väga tõise ja sisukana. Kaubanduskoja tegemiste vaatevinklist kohe päris kindlasti. Mõni asi on võtnud pöördeid, mida ei oleks ettegi osanud arvata ja suur hulk tegemisi on läinud plaanitud suunas ja mahus.

See, et 2009. aasta jaanuarist Eesti ettevõtete tulumaksusüsteem täiesti muutumata säilib, ei osanud me aasta alguses küll ette näha. Eelmise aasta viimase Teataja juhtkiri deklareeris, et tulumaksusüsteem peab *de facto* säilima ja nii ka läks. Tõlgendused ja poliitilised otsused on igal juhul kujunenud ettevõtjatele soodsaks. Osaliselt on selle põhjuseks 2009. aasta riigieelarve koostamise loogika ja pragmaatika, kuid oluline on muidugi saada ka pikemaajaline otsus ning kindlus.

Hinge kinni pidades ootame, et käesoleva Teataja lugejateni jõudmise päevaks on Riigikogu vastu võtnud ka uue Töölepingu seaduse, mida viimased kümme aastat on oodatud ja poolteist

aastat koostatud. Ma usun, et selle seaduse ja eelnõu menetlemine on nii tööturu osapooltele kui riigile üht-teist õpetanud. Jääb üle loota, et kujunenud majandusolukorras, rakendudes teisest poolaastast, aitab uus töölepingu seadus kaasa kriisi leevendamisele.

Rohkem kui varem oleme ettevõtjate esindajatena riigiga dialoogi pidanud n-ö suurtes küsimustes, mis pikaajaliselt elu Eestis ja tööandmist mõjutavad. Juttu haldusreformist on tõtt öelda tummadele kõrvadele läinud, kuid haridustemaatikates on meid märkimisväärselt kuulda võetud ja ka hariduspoliitilised otsused on liikumas selles suunas, et tööandjatel on tulevikus, keda tööle võtta ja töötulijate konkurentsivõime kasvab.

Pea kurnamiseni on sel aastal juttu olnud teadmispõhisest majandusest, vajadusest olla innovaatiline ja edendada ekspordi. Usun, et meil pole nendel teemadel propagandat enam vaja teha. Kõigini on jõudnud sõnum, et pidevalt tuleb uuene-

da. Kuidas seda igas konkreetses ettevõttes teha, ei tule muidugi keegi ette ütleva. Mul on hea meel selle üle, et Kaubanduskoda on 2008. aastal eriti aktiivselt saanud abiks olla nii alustavatele kui juba tegutsevatele eksportööridele. Kasvõi käesolevat Teatajat sirvides märkate, et see trend jätkub.

Suur hulk meie jõupingutusi on suunatud uute äriühimaluste, aga ka uute teadmiste ja oskuste edastamisele. Pidev tagasiside liikmetelt on olnud heaks aluseks meie plaanide suunamisel. Loodan, et hea koostöö teiega jätkub ja me suudame keerulistel aegadel toeks olla ning ühiselt vältida segadusse sattumist.

2009. aasta on Kaubanduskojas valimiste aasta. 23. aprillil plaanime kokku kutsuda Koja üldkoosoleku ning nagu põhikiri ette näeb, on sel aastal juhatuse ja juhatuse esimehe valimised. Anname teile aegsasti teada, millal on võimalik kandidaate esitada ning sellest, mis on koosoleku päevakorras.

Rohkem kui varem oleme ettevõtjate esindajatena riigiga dialoogi pidanud n-ö suurtes küsimustes, mis pikaajaliselt elu Eestis ja tööandmist mõjutavad. Juttu haldusreformist on tõtt öelda tummadele kõrvadele läinud, kuid haridustemaatikates on meid märkimisväärselt kuulda võetud ja ka hariduspoliitilised otsused on liikumas selles suunas, et tööandjatel on tulevikus, keda tööle võtta ja töötulijate konkurentsivõime kasvab.

SISUKORD

Juhtkiri 2008	3
Seadusandlus Täpsustub tolliterminali pidaja vastutus	5
Isikliku sõiduauto töösõitideks kasutamise hüvitisest	6
Täiskasvanute koolitus ettevõtetes, elukestev õpe	7
Koja gallupid	8
Ettevõttevarguste vältimiseks	9
Euroopa Liit EL siseturul probleemide tekkides on abiks SOLVIT	10
Eksport Eksporti Akadeemia teine seminar	11
Eesti ettevõtlus 90 Positiivsed mõtted juubelikonverentsilt	12
Etikett Pahema jala päev	10
Innovatsioon Trendid Aasiast	12
Töökeskkond Midagi positiivset	15
Ühiskond Rahvusvahelised üritused	16 17
Koolitus	20
Riigihanketeated • Koostööpakkumised	21

KALENDER

17. detsember	Seminar „Maksumuudatused 2009“ Kati Krass • Tel: 443 0989 • E-post: kati@koda.ee
19. detsember	Ärihommikusöök koostöös EBSiga Radisson SAS Hotellis – Leslie Young, Hong-Kongi Hiina Ülikooli makromajanduse professor „Tulevik – kas kapitalita kapitalism kohtub kommuunideta kommunismiga?“ (parafraseerides Marx'i) Annika Eesmaa • Tel: 604 0094 • E-post: annika@koda.ee
14. jaanuar	Eksportiturunduse koolitus Tallinnas (1. osa) Julia Malev • Tel: 604 0082 • E-post: julia@koda.ee
20. jaanuaril	Seminar „Sihturg – Moldova“ Viive Raid • Tel: 604 0092 • E-post: viive@koda.ee
21. jaanuar	Seminar Pärnus: „2008. aasta majandusaasta aruande koostamisega seonduv probleemistik“ Kati Krass • Tel: 443 0989 • E-post: kati@koda.ee
21. jaanuar	Eksportiturunduse koolitus Tallinnas (2. osa) Julia Malev • Tel: 604 0082 • E-post: julia@koda.ee
21. jaanuar	Seminar: „Saksamaa äripartnerina“ Liis Liivoja • Tel: 604 0081 • E-post: liis@koda.ee
22. jaanuar	Infopäev välishangete kohta Lea Aasamaa • Tel: 604 0090 • E-post: lea@koda.ee
27. jaanuar	Seminar: „Sotsiaalsed meetmed raskustesse sattunud ettevõtetele“ Liina Pello • Tel: 604 0091 • E-post: liina.pello@koda.ee
28. jaanuar	Eksportiturunduse koolitus Tallinnas (1. osa) Julia Malev • Tel: 604 0082 • E-post: julia@koda.ee

Tähelepanu!

Kaubanduskoja telefoninumbri
on muutunud!

KAUBANDUSKODA

Eesti Kaubandus-Tööstuskoda • Toom-Kooli 17, 10130 Tallinn
Tel: 604 0060 • Faks: 604 0061 • E-post: koda@koda.ee • www.koda.ee

Teenuste osakond

Tel: 604 0077 • konsultatsioon • päritoluserifikaadid • ATA-Carnet • tollikonsultatsioonid
Tel: 604 0080 • äridelegatsioonid • messid • kontaktpäevad
Tel: 604 0081 • Kölni messid • Tel: 604 0082 • Stockholmi messid
Tel: 604 0082 • koostööpakkumised • raamatukogu

Poliitikakujundamise- ja õigusosakond

Tel: 604 0060 • konsultatsioon • majanduspoliitiline tegevus

Turundus- ja liikmesuhete osakond

Tel: 604 0089 • liikmeks astumine • liikmesuhted • avalikud suhted • Tel: 604 0085
Teataja toimetis • toimetaja Kadri Liimal • Tel: 523 6146 • E-post: kadri@koda.ee

Raamatupidamine

Tel: 604 0067

Kaubanduskoja Tartu esindus

Pikk tn 14, 51013 Tartu • Tel: 744 2196

Kaubanduskoja Pärnu esindus

Ringi 35, 80010 Pärnu • Tel: 443 0989

Kaubanduskoja Kuressaare esindus

Tallinna 16, 93811 Kuressaare • Tel: 452 4757

Kaubanduskoja Jõhvi esindus

Pargi 27-203, 41537 Jõhvi • Tel: 337 4950

MAIT PALTS

Politiikakujundamise-
ja õigusosakonna juhataja

Eelnõu ning sellele lisatud seletuskirjaga on võimalik tutvuda tavapäraselt Koja kodulehel, aktuaalsete teemade all: www.koda.ee/?id=1300.

Täpsustub tolliterminali pidaja vastutus

Kavandatavad muudatused tollialastes määrustes mõjutavad nii tollilao, tolliterminali kui ka hoiukoha pidaja vastutust. Peamiselt on tegemist vastutuse laiendamisega. Muudatused on kavas jõustada 1. jaanuarist 2009.

Kehtiva rahandusministri määruse nr 100 „Nõuded tollilaole, tolliterminalile ja hoiukohale, tollilao, tolliterminali ja hoiukoha pidamise loa väljastamise, loa kehtivuse peatamise ja kehtetuks tunnistamise ning kauba hoidmise kord” muutmine ja täiendamine on tingitud Maksu- ja Tolliameti struktuurimuudatusest ning ilmselt ka tolli vajadusest tõhustada järelevalvet tollilao kaupadega tehtavate müügitingute osas.

MUUDETAKSE TOLLILAOS KAUBA VÕÕRANDAMISE KORRAL ARVESTUSES KAJASTUVAATE ANDMETE HULKA

Kehtiva määruse järgi tuleb juhul, kui tollilao toimub kauba võõrandamine, tollilao arvestusse viivitamatult lisada kauba uue omaniku andmed, arve number ja kuupäev, kauba kogus ja kauba väärtus. Väidetavalt esineb eelnõu koostajate hinnangul praktikas aga probleeme omaniku andmete arvestusse märkimisel. Kui uus omanik on ühenduseväline isik, märgitakse laoarvestusse vaid isiku nimi ja isiku- või äriregistri kood või selle puudumisel aadress. Maksu- ja Tolliametil ei ole aga tihti uut omanikku võimalik tuvastada, kuna väide-

tavalt märgitakse reeglina laoarvestusse ainult isiku aadress. Seetõttu soovitakse eelnõuga sisse viia muudatus, mille ko-

Uue omaniku kohta tuleks arvestusse edaspidi samuti kanda isiku nimi ja käibemaksukohustuslasena registreerimise number või selle puudumisel isiku- või registrikood, ühendusevälise isiku korral isiku nimi ja isiku- või registreerimiskood või selle puudumisel aadress.

haselt täpsustatakse uue omaniku andmeid ning täiendatakse seda viitega samas lõikes kirjeldatud omaniku andmete loetelule. Uue omaniku kohta tuleks arvestusse edaspidi samuti kanda isiku nimi ja käibemaksukohustuslasena registreerimise number või selle puudumisel isiku- või registrikood, ühendusevälise isiku korral isiku nimi ja isiku- või registreerimiskood või selle puudumisel aadress.

VÄHENDATAKSE TOLLIASUTUSTE ARVU, KUS ETTEVÕTTED ON TÄNASANI OMA TOLLIFORMAALSUSI TEOSTANUD

Eelnõuga täiendatakse kehtivat määrust ka osas, mis puudu-

tab kauba tolliterminalist väljatoimetamise erijuhte (kauba tolliterminalist väljatoimetamisel ladustamisteatel märgitud imporditolliasutusse transiidi tolliprotseduurile suunamiseks või veo alustamiseks sisenemisdeklaratsiooni alusel). Täiendamise vajadus on tingitud just Maksu- ja Tolliameti struktuurimuudatusest, mille käigus vähendatakse tolliasutuste arvu, kus ettevõtte on tänaseni oma tolliformaalsusi teostanud (nt kaupade transiidi tolliprotse- duuride suunamine). Eelnõus sisalduva info kohaselt lõpetatakse tollivormistuse teenuse osutamine:

- Lääne maksu- ja tollibüroo Haapsalus,
- Jõgeva maksu- ja tollibüroo,
- Järva maksu- ja tollibüroo Paides ning
- Põhja maksu- ja tollikeskuse Raudtee ja Vanasadama teeninduskeskustes.

Eelnõus on seega ka viidatud, et tolliasutuste arvu vähendamine võib mõjutada ajutiselt ladustatud kauba üle tollijärelevalve korraldamist. Samuti oluliselt raskendada tekkida võiva tollivõla menetlemist kauba tolliterminalist transiidi tolliprotseduurile suunamisel ja tolliterminalis oleva kauba välja-

toimetamisel ajutise ladustamise jätkamiseks hoiukohas. Täiendus, mis määrusesse tehakse, on siinkohal sõnastatud järgmiselt: „Kauba tolliterminalist väljatoimetamisel ladustamisteatel märgitud imporditolliasutusse transiidi tolliprotse- duuride suunamiseks või veo alustamiseks sisenemisdeklaratsiooni alusel jätkatakse kauba ajutist ladustamist kuni selle transiidi tolliprotseduurile suunamiseni või sisenemisdeklaratsiooniga veo alustamiseni. Kauba eest vastutab tolliterminali pidaja.”

TÄPSUSTATAKSE TOLLILAO, TOLLITERMINALI VÕI HOIUKOHA PIDAJA VASTUTUST

Nagu varem kirjeldatud, täpsustatakse tollilao, tolliterminali või hoiukoha pidaja vastutust. Kauba puudujäägi eest vastutab nii tollilao, tolliterminali kui ka hoiukoha pidaja ise, kui ta ei suuda tollile rahuldavalt tõendada, et puudujääk on tekkinud ettenägematu olukorra tõttu või enne kauba tollilatu, tolliterminali või hoiukohta vastuvõtmist. Kehtiva regulatsiooni kohaselt vastutab hoiukoha puhul tekkida võiva puudujäägi eest sisenemisdeklaratsiooni esitaja. ☐

MAIT PALTS

Politiikakujundamise-
ja õigusosakonna juhataja

Isikliku sõiduauto töösõitudeks kasutamise hüvitisest

Rahandusministeerium koostas ning saatis hiljuti laiemale ringile arvamuste avaldamiseks muudatused, mis peaksid suurendama järgmisel aastal tulumaksuvaba hüvitise piirmäära, mille ulatuses isikliku sõiduauto töösõite hüvitatakse.

Kuivõrd senised piirmäärad on ajale ja tegelikule olukorrale ilmselgelt jalgu jäänud, toetab Kaubanduskoda nende tõstmist. Samas peame piirmäärade tõstmisel vajalikuks täiendavalt analüüsida, milline on reaalne kulu töötajale, kes töösõitudeks oma erasõidukit kasutab. Juhul, kui see kulu on suurem kui eelnõus arvestatud (ja ka praegu kehtiv) 4 kr/km, tuleks meie hinnangul suurema tulumaksuvaba hüvitise maksmist lubada. Samuti tuleks kaaluda, kas hüvitise maksimaalsuuruse kehtestamine üldse on põhjendatud, kui

töösõitude üle detailset sõidupäevikut peetakse. Eelnõus kavandatud ülempiir oleks 4000 krooni kuus. Arvestades 4 kr/km piirangut, tähendaks see, et isikliku auto kasutamisel on kuus hüvitatav vaid kuni 1000 km töösõite. Juhul, kui isikliku sõiduautoga tehakse sõite aga rohkem ja ettevõtja soovib ka seda osa töötajale hüvitada, kuuluks piirmäära ületava osa erisoodustuse alla ja maksustamisele nii tulu- kui sotsiaalmaksuga. Seetõttu tuleks ilmselt kaaluda, kas tulumaksuvaba hüvitise ülempiir sõidupäeviku kasutamise korral

üldse kaotada või piirmäära veelgi suurendada.

Muudatuste sisust veidi lähemalt rääkides, tuleb esmalt alustada tulumaksuseadusest, mille kohaselt saab avalikule teenistujale, töötajale ja juriidilise isiku juhatuse või juhatust asendava organi liikmele maksta maksuvabalt hüvitist isikliku sõiduauto teenistus-, töö- või ametisõitudeks kasutamise eest. Maksuvabalt ei saa seda teha siiski mistahes summas, vaid arvestades muudatavas Vabariigi Valitsuse määruses toodud piirmäärasid. Sellise

hüvitise maksmise eesmärgiks on töösõitudega kaasnevate kulutuste hüvitamine töötajale, kui need tehakse tööandja omanduses või valduses mitteoleva sõiduautoga. Sõiduauto, millega tehtud sõite töötajale või juhatuse liikmele hüvitatakse, peab olema tema kasutuses ja mitte tööandja omanduses ega valduses. Kui isikliku sõiduauto töösõitudeks kasutamise kohta puudub arvestus, siis on maksuvaba piirmäär 1000 krooni kuus. Vastava arvestuse olemasolul, kui peetakse sõidupäevikut, on piirmääraks aga 4 kr/km, kuid

Kaubanduskoda toetab piirmäärade tõstmist, kuid peab vajalikuks täiendavalt analüüsida, milline on reaalne kulu töötajale, kes töösõitudeks oma erasõidukit kasutab.

mitte üle 2000 krooni kuus. See tähendab, et hetkel kehtiva määruse kohaselt oleks optimaalne isikliku sõiduauto kasutamine töösõitudeks kuni 500 km kuus. Piirmäär ületav hüvitise osa loetakse erisoodustuseks ning maksustatakse tulu- ja sotsiaalmaksuga.

Nagu juba alguses mainitud, on eelnõuga kavas suurendada sõitude arvestuse alusel maksitava maksuvaba hüvitise piirmäär 2000 kroonilt kuus 4000 kroonini kuus. Senise 500 km töösõitude asemel oleks maksuvabalt hüvitatav seega 1000 km töösõite kuus. Arvestuse puudumise korral makstava hüvitise piirmäär tõstmist ei ole eelnõu kohaselt hetkel plaanis. Siiski vajaks ka see meie hinnangul käesoleval ajal suurendamist.

Kõnealused muudatused on seotud käibemaksuseaduse ja tulumaksuseaduse muutmise seadusega, mille riigikogu 4. detsembril vastu võttis ja mis jõustub 2009. aasta 1. jaanuarist. Sellega suurendatakse muuhulgas tööandja sõiduauto erasõitudeks kasutamise erisoodustuse hinna ülempiiri samuti 4000 kroonini kuus. Samas ei saa neid piirmäärasid siiski absoluutselt seotuks lugeda. Isikliku autoga töösõitude tegemisel peaks kehtestata kord siiski võimaldama reaalseid kulusid töötajale hüvitada ilma täiendava maksukoormusega. ☑

Eelnõu ning sellele lisatud seletuskirjaga on võimalik tutvuda tavapäraselt ka Kaubanduskoja kodulehel, aktuaalsete teemade all: www.koda.ee/?id=1300.

Täiskasvanute koolitus ettevõtetes, elukestev õpe

Käesolev majanduskeskkond ei pruugi olla parim aeg rääkida töötajatele suunatud koolitustest, kuna mitmed ettevõtted on sunnitud koolitamise asemel mõtlema hoopis töötajate koondamise, osalise tööaja või töötajate sundpuhkusele saatmise peale.

KOIDU MÖLDERSON

Politiikakujundamise- ja õigusosakonna jurist

LÜHIDALT

Suuremad ettevõtted pakuvad oma töötajatele koolitusi rohkem kui väiksemad ettevõtted.

...

Naised õpivad rohkem kui mehed, aga mehed osalevad pikematel koolitustel.

...

Nooremad inimesed osalevad koolitustel ja täiendõppel rohkem kui vanemad.

...

Madalama haridustasemega inimesed osalevad koolitustel vähem kui kõrgemalt haritud.

...

Statistikast on näha, et Eesti ettevõtjad on huvitatud töötajate koolitamisest.

EESTI KOOLITAMISNÄITAJAD ON POSITIIVSED

2006. aastal tehtud Statistikaameti uuringu „Täiskasvanute koolitus ettevõtetes 2005. aastal” põhjal (sellist tööjõualast uurimust viib Statistikaamet läbi iga viie aasta järel) saab öelda, et Eesti ettevõtetes väärtustatakse töötajat ning koolitamine ei ole sugugi jäänud tagaplaanile. Eesti Statistikaameti 27. novembril korraldatud sotsiaaluuringute seminaril peatuti ka pikemalt teemal „Elukestev õpe Eestis ja Euroopas”, mis lühidalt öeldes tõi välja asjaolu, et Eestis nii palju koolitusi kui Rootsi ja Soome ettevõtetes läbi viiakse, küll ei toimu, kuid teisalt Läti ja Leeduga võrreldes on Eesti koolitamisnäitajad positiivsed.

KOOLITUSE PAKKUMINE SÕLTUB ETTEVÕTTE SUURUSEST

Ettevõtja, kes tahab konkurentsipüüa ning seda enam, et ühiskond ja ärikeskkond on pidevas arengus ja muutumises, võiks end ajaga kursis hoida läbi erinevate koolituste

ja seminaride. Statistikaameti uuringust tuli välja, et koolituse pakkumine töötajatele sõltub ettevõtte suurusest. Näiteks 10-49 töötajaga ettevõtetes pakkus koolitust ainult alla 2/3, 50-249 töötajaga ettevõtetes juba 84% ettevõtetest ning 250 ja enama töötajaga ettevõtetest pea kõik

Ettevõtja, kes tahab konkurentsipüüa ning seda enam, et ühiskond ja ärikeskkond on pidevas arengus ja muutumises, võiks end ajaga kursis hoida läbi erinevate koolituste ja seminaride.

(96%). Sellist tendentsi on Statistikaamet põhjendanud asjaoluga, et koolitamine on küllaltki kulukas ning väiksel ettevõttel on sellist kulutust raskesti teha, samuti on väiksemas ettevõttes keerulisem leida koolitusel viibivale töötajale asendajat. Täiendkoolituse puudumise põhjusteks ettevõtetes märgitigi 51% koolituse liigne kallidus, 50% vastanud ettevõtete arvates töötajate olemasolevad oskused vastavad ettevõtte vajadustele, samuti märgiti 21% vastanute seas ära,

et puuduvad sobivad koolitused turul või 17% juhtudel, et töötajad on liiga hõivatud ja seega pole aega koolituste jaoks.

RAHVUSVAHELISELT ON EESTI ETTEVÕTTED KOOLITUSVALMIDUSELT KESKMISEL KOHAL

Rahvusvahelises võrdluses on Eesti ettevõtted koolitusvalmiduselt umbes keskel, jäädes küll tahapoole näiteks Suur-

Rahvusvahelises võrdluses on Eesti ettevõtted koolitusvalmiduselt umbes keskel.

britanniaast, Taanist, Austriast, Hollandist, Prantsusmaast, Tšehhist, Luksemburgist kui ka Saksamaast, aga edestades muuhulgas Belgia, Ungari, Hispaania, Leedu, Läti. Eurostat'i (Euroopa Liidu Statistikaamet) andmetel pakkus Eestis 2005. aastal 67% ettevõtetest oma töötajatele koolitusi.

MEHED VIIBIVAD KOOLITUSTEL ROHKEM

Eurostat'i andmetel on elukestvas õppes osalejate hulk diferentseeritud ka naiste ja meeste osas, näidates, et naised on küll rohkem huvitatud koolitustel osalemisest, kuid mehed seevastu veedavad seal rohkem aega - 2007. aastal viibisid mehed viimase nelja nädala jooksul keskmiselt 20 tundi koolitusel ning naised 14 tundi.

EESTIS TÄIENDAVAD END ROHKEM NOORED

Märgatav erinevus võrreldes Soome ja Rootsiiga on Eestis vanuseline erinevus koolitustel ja muul hariduse omandamisel. Kui Eestis olid 2007. aastal peamised õppijad 25-34 aasta vanused 52,5% ulatuses ning 55-64-aastased osalevad koolitustel vaid 27,5% ulatuses, siis

näiteks Rootsis on vastavad näitajad 25-34-aastaste seas 81% ja 55-64-aastaste hulgas 60,7%. Lätis ja Leedus on 25-34 aastaste täiendõppel osalemine keskmiselt 40% ning 55-64-aastaste seas 20%.

ÕPIVALMIMAD ON KÕRGEMA HARIDUSEGA INIMESED

Suurt erinevust täiendkoolitustel osalemisel on märgata ka haridustasemest sõltuvalt. Eestis on rohkem õpivalmis kõrgeima haridusega inimesed (60%) ning alg- ja põhiharidusega inimesed märgatavalt vähem (20%). Rootsis on antud näitajad aga sõltumata haridustasemest kõrged, ehkki pisut vähem esineb ka seal madalama haridustasemega inimeste täiendõpet. Leedus ja Lätis on kõrgeima haridusega inimeste täiendõpet Eestiga võrreldes sama populaarne, kuid alg- ja põhiharidusega inimeste hulgas vaid 10% ümber.

Kuna küsimusele, miks käiakse koolitustel, on Eestis märgitud 80% ulatuses, et soovetakse teha oma tööd paremini, siis peaksid tööandjad vaid soosima töötajate täiendõppe võimalusi, sest mida laiemad teadmised on töötajatel, seda konkurentsivõimelisem on ettevõtte tervikuna.

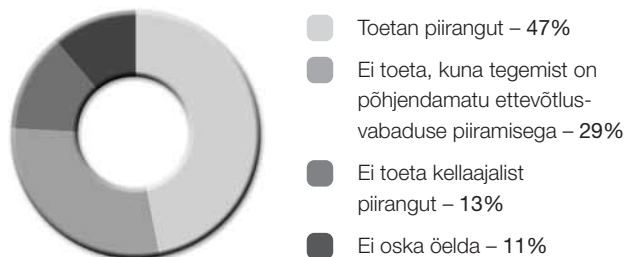
Sarnast ja muud huvitavat statistikat rahvastiku, majanduse, teaduse jms kohta leiab nii Eurostat'i (<http://ec.europa.eu/eurostat>), Statistikaameti (www.stat.ee) kui ka Eesti Konjunktuuriinstituudi (www.ki.ee) kodulehtedelt.

Koja gallupid

Täname kõiki ja palume oma liikmetel ka edaspidi meie küsitlustele Kaubanduskoja kodulehel aktiivselt vastata. Teie vastuste põhjal saame kujundada oma arvamused ja ettepanekud, mille edastame seadusandjale. Teie arvamusest sõltub palju!

Tallinn on kavandamas piirangut õnnemängu mängukohtade avatuseks olekule. Kava kohaselt võiksid mängukohtad, kus korraldatakse õnnemänge, jääda avatuseks vaid öösel (19.00 - 07.00). Kuivõrd tegemist on ettevõtlusvabaduse piiramisega on teema kahtlemata laiem kui ainult õnnemängude korraldamine või selle piiramine.

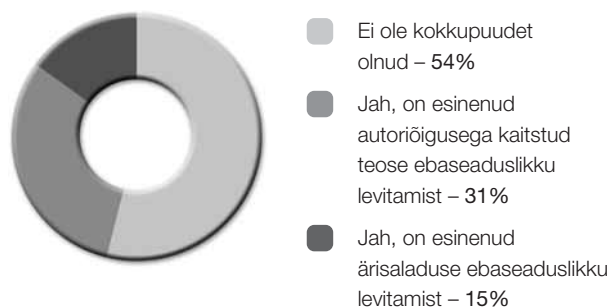
Kas toetaksite õnnemängu mängukohtade avatuseks oleku aja piiramist öisele ajale (lubatud avatud oleku aeg 19.00-07.00)?

(Vastajaid 38)

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium koostas infoühiskonna teenuste kohta küsimustiku, mille osas soovis ka ettevõtjate tagasisidet.

Kas olete kokku puutunud Internetis ärisaladuse või muu õiguslikult kaitstud teabe ebaseadusliku levitamisega?

(Vastajaid 26)

KÜLLIKI PUUSILD
Justiitsministeeriumi nõunik

Ettevõttevarguste vältimiseks

19. novembril võttis riigikogu vastu Justiitsministeeriumi algatatud seaduseparandused, mis muutsid äriühingu juhtorganite valimise korda. Muudatuste eesmärgiks oli tagada õiguskindlus ning hoida ära nn ühinguvargusi.

TURVALISEMAD VORMINÕUDED

Kui juhatuse liige valitakse osanike koosolekul, siis peab koosoleku protokollile allkirjastama selline protokollija või koosoleku juhataja, kes on osaühingu osanik või äriregistrisse kantud juhatuse liige. Samad isikud peavad andma allkirja ka hääletusprotokollile, kui otsus võetakse vastu koosolekut kokku kustumata. Allkiri peab olema notariaalselt kinnitatud või digitaalne. Kui otsus võetakse vastu kõigi osanike nõusolekul ja nad selle allkirjastavad, siis peab ühe osaniku allkiri olema antud eelmises lauses nimetatud viisil.

Lihtsam võimalus on see, kui avaldusele juhatuse liikme äriregistrisse kandmiseks kirjutab lisaks uuele juhatuse liikmele alla ka osanik või olemasolev ja juba äriregistrisse kantud juhatuse liige. Osanik või juba äriregistrisse kantud juhatuse liige annab kandeavaldusele notariaalselt kinnitatud allkirja või digitaalallkirjastab selle.

Kui asi puudutab juhatuse liikme ametiaja pikendamist

või juhatuse liikme tagasikutsumist, siis käib registrisse kandmine edaspidigi senisel kombel, st rangemad vorminõuded ei kohaldu. Uut korda ei pea järgima ka siis, kui koosoleku protokoll on notariaalselt tõestatud.

Samamoodi muudetakse üheisikuaktsiaseltside ja nõukoguga osaühingute nõukogu liikmete valimise korda ning tulundusühistu ja hooneühistu regulatsiooni.

Muudatustega tagatakse see, et uusi juhatuse liikmeid valitakse ja kantakse registrisse ühingu, täpsemalt ühingu osanike või ametis olevate juhatuse liikmete teadmisel ja ei ole enam võimalik tegutseda n-ö ühingu seljataga. Seejuures otsustas seadusandja alternatiive välja pakkudes jätta ühingutele võimalikult palju paindlikkust, et ettevõtjad saaksid ise kõige sobivama tegutsemisviisi ka suks otsustada.

Juhtorganite liikmete määramisega seotud seaduseparandused tähendavad ettevõtjale lisakohustust. Kuid need olid möödapääsmatud olukorras,

kus senist lihtsamat korda juhtorganite liikmete valimisel kasutati kurjasti ära ja seati sellega ohtu ettevõtjate huvid. Seadust välja töötades kaaluti ka kohustusliku notariaalse tõestamise nõude kehtestamist, ent seda meedet peeti liiga rangeks. Muudatused kujutavadki enesest usaldusvääruse ja paindlikkuse kompromissi.

ETTEVÕTLUSKEELD

Karistusseadustiku muudatused võimaldavad kohtul kohaldada lisakaristusena ettevõtluskeeldu. Nii saab kõrvaldada ettevõtlusest isikud, kes ei osale seal ausalt: ettevõtluskeeluga karistatu ei tohi ühe kuni viie aasta jooksul olla ettevõtja, äriühingu juhtorgani liige ega osaleda muul viisil juriidilise isiku juhtimises.

Kuna andmed karistusseadustiku alusel määratud ettevõtluskeeldude kohta tehakse arvutivõrgu kaudu kättesaadavaks samal moel nagu pankrotiseaduse alusel määratud ärikeelud, siis ei saa ettevõtluskeeluga isikut kanda juhatuse liikmena äriregistrisse.

Muudatustega tagatakse see, et uusi juhatuse liikmeid valitakse ja kantakse registrisse ühingu, täpsemalt ühingu osanike või ametis olevate juhatuse liikmete teadmisel ja ei ole enam võimalik tegutseda n-ö ühingu seljataga.

KATRIN KASKPEIT

Majandus ja Kommunikatsiooniministeriumi siseturuosakonna peaspetsialist, Eesti SOLVIT

Sinu ettevõtlustugi Euroopas

EL siseturul probleemide tekkides on abiks SOLVIT

SOLVIT on kasutajasõbralik tasuta teenus, mille eesmärk on aidata ELi ettevõtetel ja ka kodanikel leida praktilisi lahendusi siseturul tekkivatele probleemidele.

Täpsemalt saab SOLVITi poolt abi ettevõtja, kes teab, et teise liikmesriigi ametiasutus ei käitu EL õiguse kohaselt - kas ei järgita üldse EL õigust või käitub ametiasutus küll siseriikliku õigusega kooskõlas, kuid kõnealune siseriiklik õigusakt on EL õigusest väärt üle võetud.

SOLVITi loomise eesmärgiks oli vähendada siseturu puudutavate kaasuste laekumist kohtusse. Samuti on väära siseriikliku õiguse rakendamise korral SOLVIT vaadeldav kui eelaste rikkumismenetlusele - kui jõutakse arusaamisele, et siseriiklik õigus vajab kohandamist, on võimalik vältida ametlikku käiku rikkumismenetluse näol.

Samas võib SOLVITi poole pöördumine aidata kaasa ka asjaajamise kiirendamisele, kui ametiasutused viivitavad põhjendamatult oma kohustuste täitmisega. Näitena võib siinkohal tuua Eesti ettevõtte, kelle soiku jäänud käibemaksu tagastamise menetlust Poolas õnnestus kiirendada SOLVITi poolse sekkumisega.

SOLVITiga ühenduse võtmine on tehtud väga lihtsaks - pöördumise saab esitada lihtsa

elektroonilise veebivormi kaudu. Soovi korral on võimalik ka kontakti võtta telefoni või e-kirja teel Eesti SOLVITi keskusega Eesti Majandus- ja Kommunikatsiooniministeriumis. Oluline on kirjeldada arvatud siseturu õiguste rikkumist ning märkida ära oma kontaktid. Täidetud veebivorm jõuab otse liikmesriikidevahelisse andmebaasi ning Eesti SOLVITi kontaktisikud võtavad pöördujaga ühendust.

SOLVITi siseselt on seatud pöördumise lahendamise tähtaegaks 10 nädalat, kuid kuna asjaolude selgitamisega alustatakse esimesel võimalusel, saab enamasti juba paari päeva jooksul selgeks, kas ettevõtjat on võimalik aidata või kuulub probleem lahendamisele teiste kanalite kaudu. Kuna enamus liikmesriikide SOLVITi kontaktisikutest on ühtlasi majandusministeriumite töötajad, on lihtsam alustada läbirääkimisi EL siseturu õiguseid rikkunud ametiasutusega ning veenda neid rikkumist lõpetama või muutma siseriiklikku õigust vastavalt EL õigusele.

SOLVITi poolt pakutud lahendus ei ole ettevõtjale järgimiseks

kohustuslik, soovi korral võib kasutada ka muid kanaleid, nt kaebus Euroopa Komisjonile või pöörduda kohtu poole.

SOLVIT saab aidata:

- piiriüleste probleemide puhul;
- ELi õiguse ebaõige kohaldamise puhul;
- riiklikul, piirkondlikul või kohalikul tasandil avaliku sektori asutusega seonduva puhul.

Valdkonnad, kus SOLVIT saab aidata

SOLVIT saab tegeleda kõigi probleemidega, mis vastavad eelpool nimetatud kolmele kriteeriumile. Seni on SOLVIT tegeleenud näiteks järgmiste valdkondadega:

- ettevõtted;
- toodete turulepääs;
- teenuste osutamine;
- tegevuste alustamine füüsilisest isikust ettevõtjana;
- riigihanked;
- käibemaksutagastus;
- kapitali vaba liikumine;
- piirikontrollid;
- kodanikud;
- elamisload;

- kutsekvalifikatsiooni tunnustamine;
- mootorsõiduki registreerimine;
- tööalased õigused;
- sotsiaalkindlustus;
- maksustamine;
- juhiloa.

SOLVIT ei saa aidata:

- olukordade puhul, kus kohtumenetlus on juba algatatud;
- ettevõtetevaheliste probleemide puhul;
- tarbijate ja ettevõtete vaheliste probleemide puhul.

SOLVITi kontaktisik Majandus- ja Kommunikatsiooniministeriumis:

KATRIN KASKPEIT

E-post: solvit.eesti@mkm.ee

Tel: 625 6475

SOLVITi kontaktisik Kaubanduskojas:

LEA AASAMAA

E-post: lea@koda.ee

Tel: 604 0090

Lisainfo:

ec.europa.eu/solvit

Kaebuse esitamine:

http://ec.europa.eu/solvit/site/submission/index_et.htm

SIIM RAI
Peadirektor

Ekspordi Akadeemia teine seminar: „Postmodernsed turud”

25. novembril toimus Kaubanduskojas Ekspordi Akadeemia teine seminar. Seminaril külaliseks oli Magnus Westerberg – Rootsi päritolu konsultant, kes on leiba teeninud ajakirjanikuna, filmi- ja teletööstuses ning pikemat aega nõustanud ettevõtteid Internetimeedia alal.

Seminari teema oli postmodernsed turud – tarbijate käitumine ja muutused viimase dekaadi jooksul ning milliseid väljakutseid see esitab ettevõtetele. Westerbergi soovitus Eesti ettevõtetele oli kiiresti aru saada, et kapitalism on muutunud multikultuurseks, üha enam kaubeldakse üle nn kultuuriruumi piiride – kui me tahame edukalt müüa välis-turgudel, siis tuleb neid turge ja kultuure ka tundma õppida. Müüdava toote või teenuse tarbimisomaduste kõrval on sama oluliseks muutunud ka keskkond, milles seda pakutakse ja millist tähendust see ostja silmis omab.

Ülioluliseks pidas Westerberg võitlust talentide pärast. Intelligentsus on jaotunud kõikide rahvaste sees ühtemoodi ning seetõttu on mitmekesisus saanud konkurentsivõime oluliseks osaks. Euroopa migratsiooni-poliitika paneb aga Ameerika teadlasi seda kritiseerima öeldes: „Te lubate endale ajude väljavoolu veel enne, kui teil nad olemas on” (Peter Schwartz, Global Business Network). Tihti on nii ka ettevõtetega.

Postmodernseid turge iseloomustab vajadus olla väga tihedalt seotud oma kliendiga, et tunnetada turu vajadust. Samuti kiirus, ka muutuste kiirus. Uuringud Jaapanis (Tokyo Institute of Technology) näitavad, et juba kuus kuud pärast kooli lõpetamist on poolte inseneri-õppe jooksul omandatud tead-

**Westerbergi soovitus
Eesti ettevõtetele oli kiiresti aru saada, et kapitalism on muutunud multikultuurseks, üha enam kaubeldakse üle nn kultuuriruumi piiride – kui me tahame edukalt müüa välis-turgudel, siis tuleb neid turge ja kultuure ka tundma õppida.**

miste eluiga aegunud. See tähendab, et pideva õppimise roll on olulisem kui varem – vanad teadmised tuleb pidevalt asendada uutega.

Piiride kadumine ja kauba-käive kasv on toonud kaasa hüperkonkurentsi. Globaliseerumine tähendab suurenenud piiriüleste tehingute, koguste ja kiiruse kasvu. Piire ei ületa enam aga ainult kaubad, vaid ka

raha, inimesed, tehnoloogia, kultuur, haridus ja ka näiteks tervishoid. Kõige rohkem on piirid kadunud informatsiooni levikul. Hüperkonkurentsi iseloomustab Harvard Business Review tsitaat: „Me konkureerime kõigiga, kõikjalt ja kõiges”.

Magnus Westerberg pakkus välja viis reeglit, kuidas olla edukas postmodernsetel turgudel:

- Kasvatada talente ja teadmiste hulka.
- Kuulata turgu.
- Arendada vähendades kulusid – mitte asuda võitlusesse madalaima hinnaga, vaid leida uusi ja odavamaid võimalusi tootearenduses.
- Innovatsioon lähtuvalt tarbijast.
- Olla avatud mitmekesisusele – isegi kui toode on üks, peab turundus olema kohaldatud.

Edu eelduseks pidas Westerberg vajadust näha kogu oma ettevõtet brändina – see pole pelgalt logo või toote arendamine, vaid bränd on teie suhe tarbijaga. See, mis teid eristab ja ostja jaoks huvitavaks muudab.

Eraldi pööras Magnus pikalt tähelepanu Interneti kui meedia

kasutamise võimalustele ja arengutele. Internetist on saanud mitte ainult lugemise, vaid ka kirjutamise koht. See annab suurepärase võimaluse oma kliendi kuulamiseks ja kaasamiseks arendusprotsessidesse. Seniajani kasutavad väga paljud ettevõtted oma turundustegevuse ja kommunikatsiooni planeerimiseks n-ö demograafilisi näitajaid – nende põhjal püütakse aimata, mida üks või teine tarbijagrupp soovib ja vajab. Numbrite pealt ennustamine annab aga pigem nn eelarvamusprofiili, mis ei pruugi vastata tegelikule tarbijale. Westerbergi soovitus Ekspordi Akadeemia seminaril osalejatele oli intervjuuerida 100 oma olemasolevat klienti ning anda neile võimalus *online* pideva tagasiside andmiseks.

Järgmine Ekspordi Akadeemia seminar toimub 16. detsembril ning seal käsitletakse globaliseerumist ja selle mõju maailmamajandusele.

HANNELA LIPPUS

Kommunikatsioonibüroo
Hamburg & Partnerid konsultant

Positiivsed mõtted juubelikonverentsilt

21. novembril Teaduste Akadeemia saalis Eesti Kaubandus-Tööstuskoja peadirektori juhtimisel toimunud konverents „Eesti Ettevõtlus 90“ oli pühendatud ettevõtjatele, kes on tegutsenud vabariigi algusaegadest või veelgi kauem. Üritusel heideti pilk minevikku ja arutleti tuleviku väljavaadete üle ja tehti ettepanekuid, mida teha, et areng jätkuks positiivsena.

Kõigile novembri lõpus toimunud konverentsile kogunenud Eesti äriiildriitele, juhtivatele poliitikutele ja avaliku elu tegelastele on esmatähtis majanduse ja ettevõtluse pidev edasimineku ja jätkusuutlikkus. Konverentsi avas majandus- ja kommunikatsiooniminister Juhan Parts, kes rõhutas oma kõnes, et majanduse toimimine peab olema nii riigi kui ka ettevõtjate südameasi.

Eesti Panga president Andres Lipstok toonitas oma kõnes, et praegu on kõige olulisem stabiilne raha ja euro võimalikult kiire kasutuselevõtt. Eesti jaoks on see esmane majanduspoliitiline eesmärk, nii nagu krooni taaskehtestamine oli meie senise arengu vundament, aitab ka euro kasutuselevõtt kaasa järgmise arenguetapi edukusele.

Euro kasutuselevõtu vajadusest rääkis ka Toomas Luman, kes oma kõnes esitas riigikogu liikmetele ja valitsusele ettepanekud, et Eestil on vaja kiiresti välja töötada tegevuskava ühisraha euro kasutuselevõtuks, läbi viia haldusreform ja

haridusreform ning tagada investeerimiskeskonna atraktiivsus. Auditorium pooldas nende ideede esitamist tuliselt ja kommentaarid saalist olid ainult positiivsed.

Tallinna Tehnikaülikooli rektor Peep Sürje tõi oma ettekandes esile teadmispõhise riigi ja majanduse seosed ning tihedama koostöö ülikoolide ja ettevõtete vahel. Et areng oleks jätkusuutlik, tuleb vaadata minevikku ja õppida sealsetest kogemustest. Ajaloolise ülevaate Eesti kolmest majanduskriisist tegi ajaloolane Jaak Valge, kes keskendus oma ettekandes Eesti vaheldusrikkale ja omapärasele minevikule ning analüüsis Eesti kolme majanduskriisi erinevusi ja sarnasusi.

Ükski riik ei saa toimida ilma korraliku õigussüsteemita ja õiguslik järjepidevus riikluses on äärmiselt oluline. Oma selleteemalises ettekandes rääkis Jüri Raidla, et põhiväärtusena toimib õiguslik järjepidevus otseselt või kaudselt ka seal, kus ta esmapilgul välja ei paista, näiteks majanduses ja ettevõtluses.

Riikluse ja ettevõtluse edulood on lahutamatud, nad tingivad ja täiendavad teineteist.

Vaieldamatult oluline on ka tööstuse areng Eestis, et majandus saaks positiivses suunas kasvada. Sel teemal võttis sõna BLRT Grupi kommunikatsioonijuht Anu Hallik-Jürgenstein, kes rõhutas oma kõnes, et Eestis on vaja paika panna riiklikud prioriteedid tulevikuks, samuti tagasi võita välisinvestorite usaldus. Eesti tööstus vajab stabiilset seadusandlikku võrku ja maksukeskkonda, et investorid oleksid meist huvitatud ja julgeksid tööstusesse raha paigutada.

Peale ettekannet tööstuse arengu teemadel Eestis, tekkis tuline mõttevahetus nii esinejate kui kuulajate hulgas, mis keskendus tööstusele ja selle vajalikkusele ja teenustele ning nende olulisusele. Nende teemade üle vaieldi veel pikalt ka peale konverentsi lõppu. Väga hästi haakus tekkinud poleemikaga konverentsi viimane, aga väga oluline ettekanne Eesti kasvuvisionist, millega esines konverentsil Eesti Arengufondi juhatuse esimees

Ott Pärna. Ta rääkis arengusuundadest järgmise kümne aasta jooksul ning tõi välja, et kasvu jätkumiseks peab meie eksport kahekordistuma ja tulusamaks muutuma. Selleks, et see juhtuks, on vaja visiooni.

Konverentsi lõpetas paneeldiskussioon, kus arutlesid Sandor Liive, Eesti Energia juhatuse esimees, Janek Kalvi, Liviko juhatuse esimees ja Ain Tammvere, Estiko juhatuse esimees. Koos tõdeti, et ettevõtjate jaoks on suurimaks mureks praegu kliendid, kes võivad raskustesse sattuda. Lõpetuseks jõuti üheskoos selleni, et ettevõtete puhul on kõige olulisem usalduse küsimus ning kõik avaldasid arvamust, et nende ettevõtted on ka kümne aasta pärast olemas ja tugevamad kui praegu.

Konverentsi korraldasid Eesti Kaubandus-Tööstuskoda, Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus, Eesti Pank, Tallinna Tehnikaülikool ja Eesti Arengufond. Toetajad olid Tallinna Sadam, Ärileht, Deloitte ja Kommunikatsioonibüroo Hamburg & Partnerid.

TIINA TŠATŠUA
EBSi õppejõud

Pahema jala päev ehk üritusest üritada eraldada oluline ebaolulisest

Seekord on etiketiveerus pisut teistmoodi lugu. Kätte on ikkagi jõudnud jõuluaeg ja eks ole juba ühtteist õpetatud ja õpitud ka. Olgu siis alljärgnev lihtsalt lugu, mida endale aeg-ajalt meelde tuletate, kui „pahema jala päev” teis võimust võtab.

Voodist püsti hüpates lõin jala vastu pesukaussi, mille all endise energia ja vihastampaneva järjekindlusega jätkas oma lugulaulu äratuskell. Valust tuikavat varvast käigult mudides liikusin ikka veel kinnisilmi ja käsikaudu kohviparaadi suunas. Kohvipurki kobades tõin kuuldavale selle päeva esimesed sõnad ... ja need ei olnud paraku: „Tere hommikust, kaunis päev!”

T ERE HOMMIKUST, „KAUNIS” PÄEV!

... Kohvipurk oli tühi, uut pakki lahti rebides pudenes osa köögilauale ja osa põrandale. Lõpuks läbi häda kohvimasina käivitanud, liikusin vannitoa suunas. Ärge kartke, kõik oli korras, uks ei lõõnud vastu nina, pirnid laes põlesid ja kosmeetikakott ei olnud uitama läinud. Hakkasin pisitasa maha jahtuma. Pikale veninud tööõhtu ja öised tunnid arvuti taga ei tundunudki enam laviinina mu unist nägu ja pead rõhuvat. Juba tunduvalt rõõmsamana vaatasin oma igahommikust „tõelist äratajat” kohvimasinat. Midagi hakkas aga minus pahaendeliselt sumisema, sest vedelik, mis klaaskannust vastu vaatas oli kahtlaselt läbipaistev. Kiirustades olin filtri kehvalt masinasse asetanud, mille tulemusena valmiv jook küll kohvi ei meenutanud. Eelpool loetletule võiks veel lisada sompus ilma ja libedad tänavad, öösel täissoditud maja välisukse ja ülbe ajalehekioski müüa ning ma tahaks näha julget, kes tuleks ja ütleks mulle, et ma ei

vääri kaastunnet. Selle kõige peale kohe tahaks ka ise kellelegi pahasti öelda või vähemalt tigidalt otsa vaadata.

OMA UITSAD PEKSAUAD

Elu on keeruline. „Keeruliseks ära oma elu ela,” ütleb mulhulane meile kõigile tuntud filmis „Suvitajad”. Järele mõeldes – kes keelas mul oma tööd paremini planeerida, et poleks vaja olnud poole ööni arvutiekraani põrnitseda? Oma laiskus ja mugavus on see, mis mind kellraadiote riulist mööda on viinud, et katkiläinud aparadi asemel uus osta ja möödunud sajandist pärinev äratuskell väljateenitult puhkusele saata. Oma igahommikust kinnisilmi uimerdamist teades võiksin ju kohvifiltri ka õhtul ära voltida ja masinasse panna jne.

Elu koosneb paljudest pisisjadest ja endale korduvalt antud lubadustest, mis ometi täitmata jäävad. Vähemasti üht on elu mulle õpetanud – selles, mis minuga minu laiskusest, lohakusest, ettenägemisvõime puudumisest, halvast tujust ja

muudest põhjustest tingituna juhtub, olen süüdi mina ja ainult mina.

NAERATA JA MAAILM NAERAB VASTU

Rumal, harimatu ja kasvatomatu oleks oma enda rumalusi kellegi teise kaela kallata ja kellegi teise tuju rikkuda. Tegelikult on nii vähe vaja, et pahema jala päevast saaks parema jala päev. Nii piisas mullegi hea kolleegi öeldud lihtsast sõbralikust lausest, sekretäri poolt tehtud kuumast ja aromaatsesest kohvist ja hommikusest värskest ajalehest, mille esilehe uudis oli lihtsatest rõõmudest.

Tõde on seegi, et halli päeva helgemaks muutmiseks pole vaja rahvuslikku päästmise programmi, vaid piisab iseendale lihtsa töö selgestegemisest, alusta iseendast... naerata ja naerata järjekindlalt ja isegi siis kui Sinule ei naeratata. Naerata ja keegi naeratab Sulle kindlasti vastu... aga Sina olid esimene. **K**

Jõulurõõmu Teile kõigile!

INNOVAT- SIOONI- VEERG:

toote- ja teenuse-
uuenduste kajastaja

Innovatsiooniveerg valmib koostöös innovatsioonikeskusega INNOEUROPE. Keskus on loodud selleks, et pakkuda ettevõtetele toodete/teenuste ja protsesside arendajatele ideid ning inspiratsiooni oluliste uuenduste algatamiseks ja teostamiseks. Rubriigis edastatakse teavet uute toodete ja teenuste ning ärimudelite kohta Eestist, kuid ka laiast maailmast. Innovatsiooniveerg on infoallikas kõigile neile, kes soovivad teada saada, mida uut ja põnevat toodete/teenuste arendajad Eestis teevad, ning avastada võimalusi, kuidas oma töös uuendusi ellu viia.

Loe teisi uudiseid
www.innoeurope.eu

PIRET POTISEPP
Innovatsioonikeskuse
InnoEurope tegevjuht

**Apple on suurepärase näide
teenusteplatvormi loojast,
kes läbi erinevate lisateenuste
oskuslikult on kasvatanud oma klientide
rahulolu brändiga ning kindlasti ka
seeläbi tuntust juurde võitnud.**

Siinkohal toomegi lugejateni märksõnad trendidest Aasias. Aasia kahelt suurimalt elektroonikamessilt – the HKTDC Hong Kong Electronics Fair (*Autumn Edition*) 2008 ja The electronicAsia 2008, kus oli esindatud kokku 3162 ekspONENTI ja 4500 messiboksi, hakkasid silma 2 läbivat trendi:

- lisatooted eksisteerivatele toodetele;
- tooted vanuritele.

LISATOOTED EKSISTEERIVATELE TOODETELE

Miks luua täiesti uusi tooteid/teenuseid, kui mugavad (ning kulukad) platvormid, millele oma teenuseid rajada on juba olemas? Selle küsimuse olid enda jaoks lahti mõtestanud kõik need ettevõtted, kes messi-

Trendid Aasiast

Detsembrikuus tehakse tavaliselt kokkuvõtteid eelnenud aastast ning planeeritakse järgmise aasta tegevusi. Uue aasta tegevusplaani koostamisel soovitame pöörata pilgud ka väljaspoole Eestit ning järgi uurida, mis trendid mujal maailmas hetkel valitsevad.

del uute toodetega esindatud olid. Nad tutvustasid meelel arvul erinevaid iPod'i, iPhone jmt lisateenuseid ning elektroonikatarbeid, mis Apple'i toodete kasutamisele lisaväärtust loovad. Apple ongi üks suurepärase näide teenusteplatvormi loojast, kes läbi erinevate lisateenuste oskuslikult on kasvatanud oma klientide rahulolu brändiga ning kindlasti ka seeläbi tuntust juurde võitnud. Ja veel – väga paljud neist nutikatest ning atraktiivsetest lahendustest paistisid silma eeskujuliku ja läbi mõeldud disaini poolest – on ju ka Apple'i enda tooted tuntud kauni kujunduse poolest.

TOOTED VANURITELE

Üha rohkem elektroonikatootjaid on välja töötanud ning

turule toonud spetsiaalselt vananevale tarbijaskonnale mõeldud tooteid. Suurte numbritega elektroonilised kellad, väiksema klahvide arvuga telefonid – need on vaid mõned näited arvuka hulga samalaadsete elektroonikaseadmete hulgast. Vanurite grupp kasvab iga aastaga ning neile orienteeritud toodetele avaneb laienev turunišš. Ka Tööstusfoorumil juhtiti tähelepanu sellele, et maailm vajab tooteid, mis rahuldaksid vananeva inimkonna vajadusi.

Loodan, et seekordses Innovatsiooniveerus ära toodud trendid inspireerivad ka Eesti ettevõtjaid uusi ning julgeid lahendusi turule tooma. **KT**

Inspireerivat jõuluaega ning kohtumiseni uuel aastal!

Täiendav informatsioon:

MARE TEICHMANN

TTÜ psühholoogiaprofessor

E-post: mare@pekonsult.ee

Tel: 508 7510

Midagi positiivset

Kui töötajaid õhutati oma töö üle sügavamalt järele mõtlema, langes põhjuseta töölt puudumine 60% ning töötajate vahetumine 75%, selgub Alberta ülikoolis korraldatud uuringust.

Uuringus osalevate töötajate jaoks, on uuringul pedagoogiline aspekt – märgata oma töös positiivset ning seeläbi teadvustada meeldivaid asju oma töös ja võib olla isegi pisut muuta suhtumist oma töösse.

Oktoobri alguses käivitus Cambridge Ülikooli eksperimentaalpsühholoogia osakonna ja Tallinna Tehnikaülikooli psühholoogia õppetooli ühine teadusprojekt „Töölaste positiivsete emotsioonide allikad“ (*Sources of positive affects at work*). Nii uurimuse teema teaduslik püstitus kui uuringu meetodikana kasutatav eksperimentaalne lahendus on uued. Projekti juhivad professor Anthony Dickinson Cambridge Ülikoolist ja professor Mare Teichmann Tallinna Tehnikaülikoolist.

2008. aasta suvel võtsid Cambridge ülikooli psühholoogid meiega ühendust ja avaldasid soovi käivitada ühine teadusprojekt. Uuringu teema oli Eesti jaoks erakordselt intri-

geeriv - töölased positiivsed emotsioonid ja neid emotsioone põhjustavad juhtumused ja situatsioonid tööl. Eestis oleme tunduvalt enam keskendunud negatiivsele kui positiivsele. Keskendume oma tööprobleemidele, töömuredele ning sageli jääb üldse märkamata, mis tööd tehes rõõmu valmistab, on hästi või koguni väga hästi. Näiteks, kui kaks eestlast kokku saavad, siis jutustavad nad teineteisele sellest, mis kõik on pahasti. Kui midagi muud kritiseerida parasjagu ei juhtu olema, siis ilma, tööasju ja valitsust ikka saab kiruda.

Ühise teadusprojekti uurimisobjektiks on juhtumused ja situatsioonid tööpäeva lõikes, mis põhjustavad töötajatel positiivseid emotsioone. Positiiv-

seid emotsioone põhjustanud töölaseid situatsioone ning emotsioone kirjeldatakse iga tunni järgselt ühe tööpäeva jooksul. Emotsiooni tugevust hinnatakse Cambridge Ülikoolis väljatöötatud hindamisskaalal. Uuring viiakse läbi veebipõhiselt (vt www.pekonsult.ee), spetsiaalselt selleks uuringuks loodud tarkvara kasutades. Eestis toimuv uuring on loomulikult eestikeelne. Uuringus osaleva töötaja vastused siirduvad otse Cambridge Ülikoolis asuvasse turvatud andmebaasi. Cambridge Ülikoolis toimub statistiline andmetöötlus, sisuline analüüs viiakse läbi ühiselt.

Siinkohal kutsume teie organisatsiooni töötajaid osalema uuringus. Vähemalt uuringus osalevate töötajate jaoks, on

uuringul pedagoogiline aspekt – märgata oma töös positiivset ning seeläbi teadvustada meeldivaid asju oma töös ja võib olla isegi pisut muuta suhtumist oma töösse.

Organisatsiooni tasemel on võimalik anda tagasisidet positiivsete sündmuste kohta firma töötajate töös. Töötaja jaoks on uuringus osalemine anonüümne. Juhul, kui firma uuringust tagasisidet soovib, siis palun teatage oma soovist e-posti-aadressil mare@pekonsult.ee, et saaksime anonüümseuse garanteerimiseks parooli (firma pseudonüümi) kokku leppida ja pärast uuringut teie firma jaoks kokkuvõtte teha.

Uuringu esmaseid tulemusi on oodata mais 2009.

Lugupeetud ettevõttejüht!

Mida saate Teie teha selleks, et aidata lapsi täisväärtuslikult kasvada ja areneda?

Rahvusvaheline organisatsioon UNICEF (ÜRO Lastefond) kogub abifondi vahendeid tervituskartide heategevuslikust müügist ja vabatahtlikest annetustest. Kogutud vahenditest korraldame mitmesuguseid kampaaniaid, näiteks AIDSi, narkomaania ja vägivalla ennetamiseks, erivajaduste ja puudega laste toetamiseks ning väikelinnade lastekodude ja sünnitusmajade abistamiseks. Need on vaid mõned üritused, millega abivajajaid toetame.

Eesti ettevõtjad on üha enam hakanud tegelema ka sotsiaalse vastutusega. On ilmselge, et ettevõtte eesmärk ei ole ainult kasumit teenida, vaid täita ka ühiskonna struktuuris tähtsat kohta. Ettevõtte loob ühiskonna jaoks töökohti ja sellega seonduvalt ka töötajate sotsiaalset kindlustunnet. Tänu nendele väärtustele ühiskond tugevneb ja asub stabiilse positiivse arengu teele. Kuid laste täisväärtusliku arenguta ei ole ühiskonna kindel areng võimalik.

UNICEF pakub Eesti ettevõtjatele võimalust paigutada tasuta reklaami UNICEFi kodulehele. Bänneri kaudu suundub kodulehe külastaja otse Teie firma kodulehele. Saate panna ka oma kodulehele UNICEFi bänneri, mis kinnitab, et Teie ettevõtte toetab UNICEFi heategevuslikke kampaaniaid.

Lisainfo Eesti Rahvuskomitee UNICEF'ist:
JEUGENIA DOTSENKO
 Tel: 556 43619 • E-post: jevgenia@unicef.ee

unicef

Homsed probleemid tuleb lahendada täna

Keerulised ajad majanduses motiveerivad ettevõtteid läbi mõtlema oma äriprotsesse ja tegevusi ühiskondliku vastutuse valdkonnas. Valikute tegemisel tuleb endalt küsida, millised on need ühiskondlikud kitsaskohad, mis tegevuskeskkonda, sealhulgas äriedu, enim mõjutavad ja milline on planeeritava toetuse tegelik mõju selle probleemi lahendamisel.

Täiendav informatsioon:

MAIRI JÜRISKA

Terve Eesti SA tegevjuht

E-post: mairi@terve-eesti.ee

www.terve-eesti.ee

Terve Eesti Sihtasutus on kahe tegevusaasta jooksul loonud äri sektoriga üle 40 tulemusliku partnerluse, aidates tööandjatel panustada oma töötajate ja nende lähedaste tervisesse ning kasutades äri sektori jõudu ühe Eesti tõsisema rahvatervise probleemi leevendamisel. Heateo Sihtasutuse ja Riina Raudse poolt asutatud organisatsiooni eesmärgiks on tööandjate kaasamine Eesti rahva tervisekäitumise edendamisesse. Meie prioriteediks on ära hoida HIV ulatuslik levik tavaelanikkonna seas, selleks viime läbi töökohapõhiseid HIV-teemalisi ennetusprogramme ja koordineerime tegevusi Ettevõtete Koalitsioonis HIV vastu.

MIKS JUST HIV?

Eesti on kiireima HIV levikuga riik Euroopas. Statistilise tõenäosuse järgi töötab igas üle

100 töötajaga ettevõttes vähemalt üks HIV-nakatunu. Pea pooled uutest nakatunutest on viiruse saanud seksuaalsel teel, ohustatuim on vanuserühm 20-35. Praegu on Terve Eesti Sihtasutuse koolitused ainsaks viisiks, kuidas jõuda selles vanuses inimesteni ning rääkida nendega HIV ohtudest.

MIDA SAAB TÖÖANDJA TEHA?

Töökoht mõjutab töötaja harjumusi ja elukvaliteeti, sest seal veedame suurema osa oma päevast. Tööandja peab teadma, mida teha selleks, et töötajad oleksid ja jääksid terveks ning kuidas käituda, kui selgub, et kollektiivis on HIV kandja. Tervisekäitumise edendamine on hea võimalus ettevõtte rolli ühiskonnas täita ja selleks saab kasutada mitmesuguseid ressursse, alates infokanalitest ning lõpetades oma töötajate kaasamisega.

MESSID 2009. AASTAL

- Formex**
15.–18. jaanuar
 Skandinaavia juhtiv disaini, sisekujunduse, kingituste, kunsti, käsitöö, tekstiilide, paberi, hobide ja mänguasjade mess.
- On two wheels**
22.–25. jaanuar
 Mootorrattad, mopeedid, ATVD. Showd, konkursid ja palju muud.
- Stockholm Furniture Fair and Northern Light Fair**
4.–8. veebruar
 Rahvusvaheline valgustimess: valgustid koju ja ühiskondlikesse ruumidesse. Külalistajatele avatud 8. veebruaril.
- Allt för sjön – Stockholm International Boat Show**
28. veebruar–8. märts.
 Skandinaavia suurim paadimess. Paadid, varustus ja kõik, mis vajalik eluks merel.
- Wilderness Fair**
Swedish Fly Fishing Fair
13.–15. märts
 Vabas õhus ajaveetmine, seiklussport, kalastamine, jaht, turism ja fotograafia. Skandinaavia juhtiv lendõngepüügemiss.
- Nordic Gardens**
26.–29. märts
 Skandinaavia suurim aiaandussmess. Toimuvad seminarid, avalikud loengud, inspireerivad väljapanekud.
- Stockholm International Antiques Fair**
2.–5. aprill
 Kaunid kunstid, 20. sajandi kunst, kunstikogujate kollektsioonid ning hoonete konserveerimine.

Patric Sjöberg – Stockholmi Messikeskuse uus tegevjuht

Patric Sjöberg asus tööle Stockholmi Messikeskuse tegevjuhina 1. juulil 2008. Enne töötas ta IKEAs ja SAS Group'is.

JULIA MALEV

Teenuste osakonna projektijuht

Patric Sjöberg vahetas turismi valdkonna kontaktkohtumiste korraldamise vastu. „See on väga põnev ning sündmusterohke valdkond, millel on vaatamata majanduslangusele suur tulevik. Kõikidel Stockholmi Messikeskuse korraldatud kontaktkohtumiste üritustel üks eesmärk - pakkuda inimestele võimalust kohutada, saada tuttavaks ning alustada koostööd. Loodan, et saan sellele kaasa aidata”, ütleb Sjöberg.

„Eelmisel aastal korraldasime kokku 150 üritust ja meil on põhjust arvata, et see number kasvab tulevikus. Meie eesmärgiks on pakkuda igapähele midagi”, jätkab Sjöberg. „Loodan, et saan anda panuse selleks, et muuta Stockholm rahvusvaheliseks messi- ja kongressilinnaks. Igal aastal saab Stockholmi regiooni turismivaldkond 3 miljardit Rootsi krooni tänu Stockholmi Messikeskusele. Eelmisel aastal kulutasid meie eksponeendid, külastajad ning osalejad 1 miljardit Rootsi krooni ainult majutuse peale, mis näitab kui oluline on meie roll regiooni arengus.”

STOCKHOLM INTERNATIONAL FAIRS TÖÖTAB KESKKONNA SÄÄSTMISE NIMEL

Stockholm International Fairs tegeleb messide ning konverentside korraldamisega. Paratamatult avaldab meie tegevus mõju keskkonnale ning keskkond avaldab mõju meile. Olles turuliidri rollis, ei taha me ainult jälgida trende, vaid soovime olla keskkonnasõbralikud looduse, klientide ning külastajate jaoks. Meie eesmärk on keskkonnasõbralik juhtimine ning prioriteetseteks valdkondadeks energia, transport, jäätmed, toitlustus ning majutus. Soovime jätkuvalt vähendada energiatarbimist ja negatiivset mõju keskkonnale kõikides sfäärides. Hetkel paigaldame valgustuse liikumisandureid messihallides, et vähendada elektritarbimist. Samuti kasutame keskkonnasõbralikke ehitusmaterjale ning taaskasutatud seda, mis võimalik. Mässrestauranger, Stockholm International Fairs' toitlustusfirma ja Rica Talk Hotel, mis asuvad peasissepääsu kõrval, said Põhjalaade ökomärgistuse Swan, mis tähendab, et ettevõtte vastab kõikidele ökomärgise andmise

nõuetele (toit, puhastusvahendid, vee- ja energiatarbimine, transport jne).

Stockholm International Fairs'i ambitsiooniks on võimalikult loodussõbralik tegevus tulevaste põlvkondade nimel. ☑

Stockholmsmässan
Stockholm International Fairs

LISAINFO:

Stockholmsmässan
Stockholm International Fairs
SE-125 80 Stockholm, Sweden
Tel: +46 8-749 41 00
Fax: +46 8-99 20 44
E-post: staff@stofair.se
www.stockholmsmassan.se

Stockholmi Messide esindus Eestis:
Eesti Kaubandus-Tööstuskoda
Toom-Kooli 17, 101 30 Tallinn
Tel: 604 0082
Faks: 6040061
E-post: julia@koda.ee
www.koda.ee

Eesti ettevõtjad osalesid Shanghais ökoturismi messi raames toimuvatel kontaktkohtumistel

LIIS LIIVOJA

Teenuste osakonna projektijuht

Eesti delegatsioon Shanghais:
(vasakult) Aivar Ruukel, Maarika
Mann, Kaido Einama ja Liis Liivoja.

Kontaktkohtumised Euroopa ja Aasia firmade vahel leidsid aset 20.-22. novembril Shanghais toimunud 10. China International Travel Mart 2008 messi raames (vt www.citm.com.cn).

Eesti Kaubandus-Tööstuskoda korraldas Eesti ökoturismi firmade visiidi Hiinasse, et tutvustada meie kultuuri ja loodust ning aidata luua sidemeid Aasia firmadega. Delegatsioon osalesid Aivar Ruukel (Karukose OÜ ja Soomaa.com), Marika Mann (Estonian Nature Tours ja Kumari Reisid), Kaido Einama (Reisijutud MTÜ) ning firmad Rabav OÜ ja Tammsaare Matkakeskus OÜ, keda Koda kohapeal esindas.

Üritusel osales 31 ettevõtjat Euroopast (12 Itaaliast, 6

Kreekast, 4 Saksamaalt, 5 Eestist ja 4 Prantsusmaalt) ning 78 ettevõtjat Aasiast (6 Nepaalist, 10 Vietnamist, 2 Kambodžast, 3 Mongooliast ja 50 Hiinast).

20. novembril toimus seminar, kus anti ülevaade Aasia turust ja võimalustest, millele järgnesid kontaktkohtumised ettevõtetega. 21. novembril veetsid ettevõtjad pika päeva kohtumiste laua taga. Kohtumised toimusid graafiku alusel ning kokku toimus neid 362. Kõigil Euroopa firmadel oli abiks hiinakeelne tõlk.

Ürituse raames oli võimalik külastada ka messi ning paljud kohtumised toimusid messiboksis. Huvi Eesti firmade vastu oli suur, igaüks sai keskmiselt kümme kohtu-

mist. Hetkel on veel väga vara öelda kui palju nendest reaalse koostööni viib, kuid kindlasti saadi juurde palju kogemusi ja kontakte nii Aasiast kui ka Euroopast.

Ökoturismi messi raames anti välja ülevaade ökoturismi sektorist ning tutvustav DVD kõikide osalevate riikide kohta.

Antud projekti toetas EU-Asia Invest Program. Programmi ülesandeks oli kaasa aidata ja toetada koostööd ELi ja Aasia vahel, suurendada kaubavahetust ja investeerivate mahtu kahe regiooni vahel. Ettevõtluse Arendamise Sihtasutuse esindus Shanghais toetas osaliselt ettevõtjate kulusid kohapeal ning oli abiks korraldamisel. Suured tänud Valle Feldmanile!

Seminar

Sihtturg-Venemaa

6. veebruaril

6. veebruaril toimub Kaubanduskojas Venemaa sihtturseminar. Seminari korraldavad Eesti Kaubandus-Tööstuskoda ja Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus.

Seminari päevakava:

- 10.00 Tervitussõnad
Simmu Tiik, Eesti Vabariigi suursaadik Vene Föderatsioonis
- 10.15 Eesti-Vene majandussuhted
Andres Traat, Eesti Vabariigi Suursaatkonna majandusnõunik Moskvast
- 10.35 Loode-Venemaa arengud
Kristen Lahtein, Eesti Vabariigi peakonsul Peterburis
- 11.00 Ettevõtluskeskkonna trendid – Leningradi ja Novgorodi oblast
Toomas Kästik, EASi esindaja Peterburis
- 11.30 Kohvipaus
- 12.00 Investeerimiskliima Vene Föderatsioonis.
Äritegevuse vormid.
Jelena Sapegina ja Mihhail Borodin, Beiten Burkhardt Peterburis
- 13.00 Eesti ettevõtete kogemused Venemaal
(esinejad täpsustamisel)
- 13.45 Lõuna

Osavõtutasu 300 krooni (lisandub käibemaks). Palume osavõttust eelnevalt teatada.

Lisainfo ja registreerimine:

VIIVE RAID

Tel: 604 0092

E-post: viive@koda.ee

Seminar 21. jaanuaril kell 13.00–17.00 Kaubanduskojas **SAKSAMAA ÄRIPARTNERINA –** võimalus Teie ettevõtte tegevuse laiendamiseks

Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus koostöös Saksa-Balti Kaubanduskoja ja Eesti Kaubandus-Tööstuskojaga korraldavad seminari 21. jaanuaril algusega kell 13.00–17.00 Kaubanduskojas (Toom-Kooli 17, Tallinn) tutvustamaks Eesti ettevõtjatele ärivõimalusi Saksamaal.

- 12.45 Registreerimine ja kohv
- 13.00 Saksa Liitvabariigi suursaadiku Julius Bobingeri tervitus
(www.tallinn.diplo.de)
- 13.10 Saksamaa majandus – ärimaastik ja trendid (inglise keeles)
Ulrike Handtke, Invest in Germany GmbH direktor
(www.investingermany.com)
- 13.55 Kuidas leida potentsiaalseid kontakte Saksa turul?
Välismessid, projektid 2009–2010
Tiina Martsik, Saksa-Balti Kaubanduskoja Eesti büroo juhataja
(www.ahk-balt.org)
- 14.20 Eesti ettevõtete võimalused Saksamaal
EASi aspektist vaadatuna:
ettevõtjate põhimured, infovõrgustik, tegevused 2009
Riina Leminsky, EAS välisesindaja Saksamaal (www.eas.ee)
- 14.45 Kohvipaus
- 15.00 Juriidilisi näpunäiteid sisenemiseks Saksa turule
Dr Sven I. Oksaar, REME Rechtsanwältin partner
(www.remelegal.de)
- 15.45 Ettevõtjalt ettevõtjale:
Eesti ettevõtja praktilised kogemused tegutsemisest
Saksamaal
Lauri Karp, KFPD GmbH osanik (www.kfypsalsa.de)
- 16.15 Ettevõtjalt ettevõtjale – Eesti ettevõtja praktilised kogemused
tegutsemisest Saksamaal
Aleksander Rulkov, Vertex Estonia AS juhatuse esimees
- 16.45 Kokkuvõtted

Seminaril osalejad on oodatud Saksa-Balti Kaubanduskoja uue aasta vastuvõtule Mustpeade Majja (Pikk tn 26, Tallinn). Vastuvõtu algus 18.00.

Osavõtutasu Saksa-Balti Kaubanduskoja ja Eesti Kaubandus-Tööstuskojade liikmetele 300 krooni ja mitteliikmetele 450 krooni (lisandub käibemaks). Oma osavõtust seminaril palume teatada hiljemalt 12. jaanuariks.

Info ja registreerimine:

LIIS LIIVUJA

Tel: 604 0081 • E-post: liis@koda.ee

Seminar: **Sihtturg – Moldova** 20. jaanuaril Kaubanduskojas

20. jaanuaril 2009, algusega kell 10.30 toimub Kaubanduskojas II korruse saalis sihturuseminar Moldovast. Seminari korraldavad Eesti Kaubandus-Tööstuskoda, Eesti Suursaatkond Ukrainas ja Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus. Seminari moderaator on Margus Solnson, majandusnõunik Eesti Suursaatkonnas Ukrainas.

Seminari päevakava:

- 10.30 Registreerimine
- 11.00 Seminari avasõnad – Margus Solnson
- 11.05 Ettekanne Moldova suursaadiku Eestis Veaceslav Dobinda poolt
- 11.20 Ettekanne Moldova Suursaatkonna Eestis I sekretäri Carolina Perebinos poolt
- 11.40 Presentatsioon MIEPO (Moldova Investeeringute ja Kaubanduse Agentuur) Moldova investeerimiskliimast, põllumajandusest, kinnisvarast jne
- 12.10 Kohvipaus
- 12.30 Moldova majandusest ja Eesti-Moldova majandussuhetest – Margus Solnson
- 13.10 Eesti ettevõtte töökogemusest Moldovas
- 13.40 Lõuna

Seminari osavõtutasu on 300 krooni, lisandub käibemaks.

Eesti Välisministeerium
ESTONIAN MINISTRY OF FOREIGN AFFAIRS

Lisainfo ja registreerimine:

VIIVE RAID • Tel: 604 0092 • E-post: viive@koda.ee

Seminar:

Maksumuudatused 2009

17. detsembril Kaubanduskojas

Eesti Kaubandus-Tööstuskoda korraldab kolmapäeval, 17. detsembril Kaubanduskojas ettevõtete juhtidele, finantstöötajatele ja raamatupidajatele maksumuudatuste teemalise seminari.

1. jaanuarist 2009 jõustuvad mitmed muudatused, sealhulgas nii tulumaksuseaduse kui ka käibemaksuseaduse muudatused. Samuti viiakse sisse muudatused seoses arvestussüsteemi ja e-maksuametiga. Käesoleva seminari käigus on kavas käsitleda kõiki olulisemaid maksumuudatusi, mis jõustuvad 2009. aastast.

Seminari kava ja esinejad:

10.00 **Arvestussüsteemi ja e-maksuameti muudatused**
Ruth Paade, Maksu- ja Tolliameti tulude osakonna juhataja

11.15 **Tulumaksuvaldkonna muudatused**
Aidi Kallavus,
KPMG Baltics AS juhtiv maksunõustaja

12.30 **Käibemaksuseaduse muudatused**
Merike Oja,
KPMG Baltics AS juhtiv maksunõustaja

13.30 Lõuna

Osavõtutasu Kaubanduskoja liikmetele 750 krooni, mitteliikmetele 1500 krooni. Lisandub käibemaks. Hinnas sisalduvad teabematerjalid, lõuna ja kohvipausid.

Info ja registreerimine:

KATI KRASS

Tel: 443 0989

E-post: kati@koda.ee

Seminar Pärnus:

2008. aasta majandusaasta aruande koostamisega seonduv probleemistik

21. jaanuaril

Eesti Kaubandus-Tööstuskoja Pärnu esindus korraldab kolmapäeval, 21. jaanuaril kell 9.30–17.00 Tartu Ülikooli Pärnu Kolledžis (Ringi 35, Pärnu) raamatupidajatele seminari.

Koolituse eesmärk on anda kuulajatele praktiline, terviklik ja ammendav ülevaade aastaaruande koostamise põlprobleemidest. Paralleelselt teooriaga toimub äriühingu aastaaruande 2008. a näidise ja illustreerivate praktiliste näidete toel loengus tõstatatud probleemituatsioonide sisu lahtiseletamine koos nõuannetega nende lahendamiseks. Lektor on Enn Isand.

Lektori juhendamisel leitakse vastused järgmistele võtmeküsimustele:

- Kuidas koostada korrektset majandusaasta aruannet, mis on lugejasõbralik, sisaldab asjakohast teavet ning jätab ettevõttest positiivse imago?
- Mida tuleks järgida, saab teha teisiti ja paremini 2008. a majandusaasta aruande koostamisprotsessi käigus, mis välistaks võimalikud möödalaskmised ja vead: regulatsiooni nõuded, praktika ja soovitusel?
- Kuidas lahendada finantsarvestuse meetodiliste põhitõdede rakendusprobleeme arvestusvaldkondades, mis nõuavad erilist tähelepanu ning mis on praktikas küsimusi tekitanud:
  - arvestuspõhimõtete, hinnangute ja esitlusviisi muutused ning vigade korrigeerimine;
  - varade ja kohustuste hindamine, probleemid ning õigusaktidest tulenevad nõuded;
  - eraldiste moodustamine; tütar- ja sidusettevõtete kajastamine kontserniaruandes ja emaettevõtte eraldi aruandes jms.
- Millele tuleb pöörata tähelepanu rahakäibe kajastamisel rahavoogude aruandes?
- Milline peaks olema aastaaruandes sisalduva info detailiseeritus ja vastavus raamatupidamisreeglitele, mis tagavad ammendava ülevaate firma finantsseisundist ja tegevusest?
- Millised on erinevate majandusaasta aruande struktuurikomponentide omavahelised seosed?
- 30 praktilist arvulist lühinäidet enesetestimiseks koos vastustega.

Osavõtutasu Kaubanduskoja liikmetele 800 krooni, mitteliikmetele 1400 krooni. Lisandub käibemaks. Hinnas sisalduvad teabematerjalid ning lõuna ja kohvipausid.

Info ja registreerimine:

KATI KRASS • Tel: 443 0989 • E-post: kati@koda.ee

RIIGIHANKETEATED

Ühendkuningriik

- Hange prügikogumissõidukite ostmiseks. Tähtaeg osalemistaotluste esitamiseks 13.01.2009. Kood 2229
- Hange skaneerivate elektronmikroskoopide ostmiseks. Tähtaeg taotluste esitamiseks 12.01.2009. Kood 2230
- Hange ääriksivide, sillutusmaterjalide, graniidi, tänavavalgustuspostide ja tänavavalgustusseadmete ostmiseks. Tähtaeg pakkumiste esitamiseks 28.01.2009. Kood 2231
- Ostetakse kutserõivaid, eritöörõivaid ja manuseid, jalatseid, ilmastikukindlaid rõivaid, pealisted või impregneeritud riidest rõivaid. Tähtaeg pakkumiste esitamiseks 23.01.2009. Kood 2232
- Puhastusvahendite tarne. Tähtaeg pakkumiste esitamiseks 23.01.2009. Kood 2233
- Hange teede liikluskorraldusseadmete ja liikluse seireseadmete ost-

miseks. Tähtaeg pakkumiste esitamiseks 13.01.2009. Kood 2234

- Ostetakse jooniseid, etteellimis-trükiseid, trükiseid ja seonduvaid tooteid. Tähtaeg taotluste esitamiseks 20.01.2009. Kood 2235
- Ostetakse võrgukaableid. Tähtaeg osalemistaotluste esitamiseks 20.01.2009. Kood 2236
- Hange laeva hooldusteenuste osutamiseks (originaalkeeles: *hms roebuck 2010 refit period*). Tähtaeg taotluste esitamiseks 31.01.2009. Kood 2237

Soome

- Hange torujuhtmete, side- ja elektriinide ehitustööde teostamiseks. Tähtaeg osalemistaotluste esitamiseks 17.12.2009. Kood 2238
- Ostetakse õhufiltreid. Tähtaeg pakkumiste esitamiseks 16.02.2009. Kood 2239
- Hange majandusarvestus-, auditeerimis- ja maksuteenuste osuta-

miseks. Tähtaeg pakkumiste esitamiseks 20.01.2009. Kood 2240

- Ostetakse mööblit (sh kontorimööbel), sisustust, kodumasinaid (v.a valgustus) ja puhastusvahendeid. Tähtaeg pakkumiste esitamiseks 30.01.2009. Kood 2241
- Ostetakse sokke. Tähtaeg pakkumiste esitamiseks 14.01.2009. Kood 2242

Rootsi

- Hange sõiduaudode rehvide, veoautode rehvide ja põllutöomasinate rehvide ostmiseks. Tähtaeg pakkumiste esitamiseks 21.01.2009. Kood 2243
- Hange tehissilmade ja tehisläätsede ostmiseks. Tähtaeg pakkumiste esitamiseks 27.01.2009. Kood 2244
- Ostetakse tualettpaberit, taskurätikuid, käterätikuid ja salvrätikuid, ühekordseid toilitustarbeid. Tähtaeg 04.02.2008. Kood 2245
- Hange kanalisatsioonitruumlite, restkaevude tühjendajate, prügi- ja reo-

sõidukite ja kanalisatsiooni paakautode ostmiseks. Tähtaeg taotluste esitamiseks 30.12.2008.

Kood 2246

- Hange haiglavoodite, ortopeediliste voodite, motoriseeritud voodite, meditsiiniliste abivahendite ostmiseks. Tähtaeg pakkumiste esitamiseks 26.01.2009. Kood 2247
- Ostetakse jalgrattaid, mootorita jalgrattaid, jalgrataste osi ja tarvikuid. Tähtaeg pakkumiste esitamiseks 15.01.2009. Kood 2248

Gruusia

- Maantee rekonstrueerimise riigihange. Tähtaeg osalemistaotluste esitamiseks 23.01.2009.

Täpsem info:
LEA AASAMAA

Tel: 604 0090 • E-post: lea@koda.ee

KOOSTÖÖPAKKUMISED

- Ungari teravilja eksportija otsib edasimüüjat. Kood 12149
- Ungari uste ja akende tootmiseseadmete valmistaja otsib edasimüüjat. Kood 12150
- Šoti e-õppeprogrammide tootja otsib edasimüüjaid. Kood 12151
- Luksemburgi erinevate toodete edasimüüja/agent pakub esindamist. Kood 12152
- Ühendkuningriigi ettevõtte otsib valamute (NB! *high quality reproduction bathroom equipment*) tootjat. Kood 12153
- Iiri ehitusettevõtte otsib ehitusmaterjalide tootjat/tarnijat. Kood 12154
- Itaalia moositootja otsib edasimüüjat. Kood 12155

- Itaalia plastkiivrite tootja otsib edasimüüjat. Kood 12156
- Šoti turvasüsteemide tootja otsib lehtmestallist osade tootjat [*sheet metal fabrication in steel and stainless steel (marine grade) for a load bearing chassis / enclosure*]. Kood 12157
- Šoti keevitusseadmete (*diesel-driven welder generators*) tootja otsib edasimüüjat. Kood 12158
- Venemaa liimpuitplaatide tootja otsib edasimüüjat. Kood 12159
- Saksamaa GIS-süsteemi tootja (*GIS-based system which enables users to identify high potential areas to place solar panels, using*

laser scanning data) otsib edasimüüjat. Kood 12160

- Ungari külmutusseadmete (*commercial and catering refrigerators, deep freezers and special coolers*) tootja otsib edasimüüjat. Kood 12161
- Ungari logistikatettevõtte otsib koostööpartnereid. Kood 12162
- Saksamaa keemiatööstuse ettevõtte (*electroplating and surface treatment of metals and non-metals*) otsib edasimüüjat. Kood 12163
- Prantsuse toidulisandite tootja (*expert in olfaction and nutrition, specialised in functional olfactics, flavours and technological additives*

for food) otsib edasimüüjat. Kood 12164

- Ungari mootorite tootja otsib koostööpartnerit. Kood 12165
- Norra ettevõtte otsib täispuidust köögimööbli tootjat. Kood 12166

Täpsem info:
JULIA MALEU

Tel: 604 0082 • E-post: julia@koda.ee

A1 TRANSPORT OÜ	Tallinn	www.a1-transport.com	Rahvusvaheline kaubavedu (autotransport). Autode, veoauto haagiste rent, saematerjali ja puitbriketi, küttegaanulite müük.
ACTO EHITUSPROJEKT OÜ	Tallinn	www.acto.ee	Arhitektuurne projekteerimine. Insenerlik projekteerimine. Omanikujärelevalve. Energiaaudit ja energiamärgised.
ADMIRAL MARKETS AS	Tallinn	www.forextrade.ee	Investeermisteenused. Konsultatsioonid. Valuutavahetuse teenused.
ADVOKAADIBÜROO TAMME & OTSMANN OÜ	Tallinn	www.abtamme.ee	Õigusteenuse osutamine.
AVEKTRA OÜ	Tallinn	www.avektra.ee	Kalatoodete müük. Kala töötlemine. Rahvusvaheline autotransport.
BACTERFIELD OÜ	Tallinn	www.bacterfield.com	Äri- ning juhtimisalane nõustamine. Loomasööda valmistamine, jae- ning hulgmüük ning sisse- ja väljavedu mittelitsentseeritavatel aladel. Toidukaupade valmistamine.
BALTI EHITUS SERVICE OÜ	Tartu		Üldehitustööd. Projekteerimine.
BELLUS FURNITUR OÜ	Lääne-Virumaa	www.bellus.com	Pehme mööbli tootmine ja turustamine.
DAVENIS OÜ	Tallinn	www.davenis.ee	Kondiitritoodete ja jookide (kali) hulgmüük.
EDENLAND OÜ	Harjumaa		Õkotalu pidamine. Tünni- ja kümblussaunade ehitus. Käsitöö (kudumid ja linased linikud).
EHITUSMETALL OÜ	Tallinn	www.ehitusmetall.ee	Kinnitusvahendite tootmine ja hulgmüük. Ehitustarvikute maaletoomine ja hulgmüük. Stantsimistööd.
EKSFIK OÜ	Tallinn		Kala ja kalatoodete töötlemine. Kalade, vähiliste ja kalatoodete jae- ja hulgmüük.
FLIR SYSTEMS ESTONIA OÜ	Tallinn		Termokaamerate tootmine ja müük.
GALV-EST AS	Harjumaa	www.galv-est.ee	Raudtoodete kuumtsinkimine.
GLADIUS BALTIC OÜ	Harjumaa	www.gladius.ee	Jahi- ja militaarvarustuse müük ja maaletoomine. Matkade ja kursuste korraldamine. Motovarustuse maaletoomine ja müük.
INDORE CHEMICAL OÜ	Harjumaa		Keemiatoodete hulgmüük.
INTERNATIONAL ALUMINIUM CASTING TARTU AS	Tartu	www.iac-ab.se	Alumiiniumvalu ja mehaaniline töötlus.
K.M.T. MAJATEHAS OÜ	Harjumaa	www.majatehas.ee	Termoprofiilist moodulmajade, seina- ja vahelae elementide projekteerimine, tootmine ja paigaldus. Fermide projekteerimine, müük ja paigaldus. Puidust moodulsuvilate projekteerimine, tootmine ja paigaldus.
KAVASTU PÕLD AS	Tartumaa		Maheteravilja tootmine.
KELLISTER OÜ	Tallinn	www.kellister.ee	Üldehitus. Siseviimistlus. Vee-, kanalisatsiooni-, toru- ja keevitustööd. Remonditööd.
KEVENET OÜ	Valgamaa	www.kevenet.com	Puittoodete müük (puitpalkmajad, laste mänguväljakud ja mängumajad, koerakuudid, puidust dekoratiivesemed). Metallsepite müük.
LUMAR INVEST OÜ	Harjumaa	www.lumarinvest.ee	Puitbriketi tootmine ja müük. Puitaluste tootmine.
MODULARE GRUPP OÜ	Tallinn	www.modulare.ee	Moodulhoonete, moodulmajade, konteinerite, paviljonide ja väikeelamute tootmine. Projekteerimine. Metallkonstruktsioonide valmistamine. Ehitussoojakute rent.
MOREEN OÜ	Jõgevamaa	www.moreen.ee	Teede ehitus ja hooldus. Kruusa ja liiva kaevandamine ja transport.
NORDIUM OÜ	Pärnu	www.nordium.ee	Müügikonsultatsioon. Välisfirmade esindamine Eestis, Lätis ja Soomes. Ehitus- ja viimistlusmaterjalide hulgmüük. Logistika teenused.
PROFOOD INVEST OÜ	Tallinn	www.eventcatering.ee	Toitlustamine. Üritusturundus. Inventari rent. Transporditeenus.
RAIMAR FINANCE OÜ	Tallinn	www.raimarfinance.ee	Raamatupidamisteenused. Autorent.
RESPOMAR OÜ	Tallinn		Alkoholi eksport-import.
RTS TRANSPORTS AS	Tallinn		Logistika.
TEHLAR AS	Tallinn	www.tehlar.ee	Plastmass- ja metallpakendite hulgi- ja jaemüük.
VISIOLINE OÜ	Lääne-Virumaa	www.visioline.ee	Riist- ja tarkvara müük. IT teenused (IT juhtimine, IT teenindus).
VITAMARE OÜ	Tallinn	www.vitamare.ee	Teadus- ja arendustegevus muude loodus- ja tehnikateaduste vallas. Infotehnoloogiaalaste teenuste osutamine.

Kaubanduskoda alustab koolitustega, mis on mõeldud ettevõtete ekspordivõimekuse tõstmiseks, sõltumata nende suurusest ja tegevusalast. Eksporditurunduse koolitusel osalevad ettevõtjad koostavad kogunud turundusspetsialistide juhendamisel oma ettevõttele turundusplaani, mis arvestab ka EASi eksporditurunduse toetusprogrammi nõudmisi turundusplaanile. Koolitused algavad jaanuaris ning toimuvad kahel järjestikusel nädalal Eesti eri linnades ja nende korraldamist rahastab Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus.

Eksporditurunduse koolitus Tallinnas, Tartus Pärnus ja Jõhvis

I PÄEV

- 9.15 Sissejuhatus, koolituse eesmärgid, lektorite presentatsioonid.
Koolituse struktuuri ja metoodika, töövihiku presentatsioon. Ekspordiplaani struktuur ja kriitilised aspektid.
(Juhan Bernadt)
- 11.15 Välisturud, postindustriaalsed turud, konkurentsi eeldused.
Töötuba: Kuidas postmodernsetel turgudel edu saavutada?
(Juhan Bernadt)
- 14.00 Turgude valik, määravad faktorid, turu-uuringud, infoallikad.
Kultuuridevahelised erinevused.
(Jakob Saks)
- 16.00 Töötuba: Ekspordiplaani algatus.
(Juhan Bernadt ja Jakob Saks)
- 16.30 Kodutöö: Informatsiooni „inventuuri“ tegemine.

II PÄEV

- 9.15 Tootearendus, sisenemisstrateegiad, partnerite valik.
(Jakob Saks)
- 11.15 Hinnakujundus
Töötuba: Mis sisenemisstrateegia sobib minu ettevõttele?
(Jakob Saks)
- 14.00 Internet kui jaekanal. Ettevõtte kultuur, mida nõuab eksport firma personalilt.
(Juhan Bernadt)
- 16.00 Töötuba: kas oleme ekspordiks valmis?
(Juhan Bernadt)
- 16.30 Kodutöö: ekspordiplaani esimese osa koostamine.
(Juhan Bernadt)

III PÄEV

- 9.15 *Brand Relationship Management*, moodne bränding ettevõtte kontekstis.
(Juhan Bernadt)
- 11.15 Turukommunikatsioon. *Online-turundus*.
(Juhan Bernadt)

14.00 Tootmis- ja turunduspartnerlused.

- Töötuba: Kuidas valida kommunikatsioonistrateegia?
(Juhan Bernadt)
- 16.00 Töötuba: Ekspordiplaani kodutöö saavutused ja raskused.
Kodutöö: Koostada tegevusplan.
(Juhan Bernadt)

IV PÄEV

- 9.15 Finantsprognoosid ja tasuvusearvustused. Riskianalüüs.
(KREDEX lektorid ja Peter Gornischeff)
- 11.15 Ekspordi eelarve koostamine.
Töötuba: Mis on ekspordi väljakutsed ja preemiad?
(Juhan Bernadt)
- 14.00 Kodutööde arutelu.
(Juhan Bernadt ja Jakob Saks)
- 16.00 Töötuba: kokkuvõtted, kuidas jätkata ekspordi arendamist.
(Juhan Bernadt ja Jakob Saks)
- 16.45 Koolituse lõpetamine.

- Koolituse 1. osa**
14.–15. jaanuar Tallinnas
28.–29. jaanuar Tallinnas
11.–12. veebruar Tallinnas (vene keeles)
25.–26. veebruar Tartus
11.–12. märts Pärnus
25.–26. märts Jõhvis (vene keeles)
8.–9. aprill Jõhvis

- Koolituse 2. osa**
21.–22. jaanuar Tallinnas
4.–5. veebruar Tallinnas
18.–19. veeb Tallinnas (vene keeles)
4.–5. märts Tartus
18.–19. märts Pärnus
1.–2. aprill Jõhvis (vene keeles)
15.–16. aprill Jõhvis

Lisainfo ja registreerimine:

JULIA MALEV

Tel: 604 0082 • E-post: julia@koda.ee

www.ekspordiakadeemia.ee

Koolitus kestab neli päeva ja viiakse läbi kahepäevaste osadena. Koolitusel osaleja peab läbima mõlemad osad. Registreerida saab 1. ja 2. osale eraldi. Osalustasu koolitusel on 300 krooni (sisaldab käibemaksu). Hind kehtib osalemiseks ainult ühel päeval.

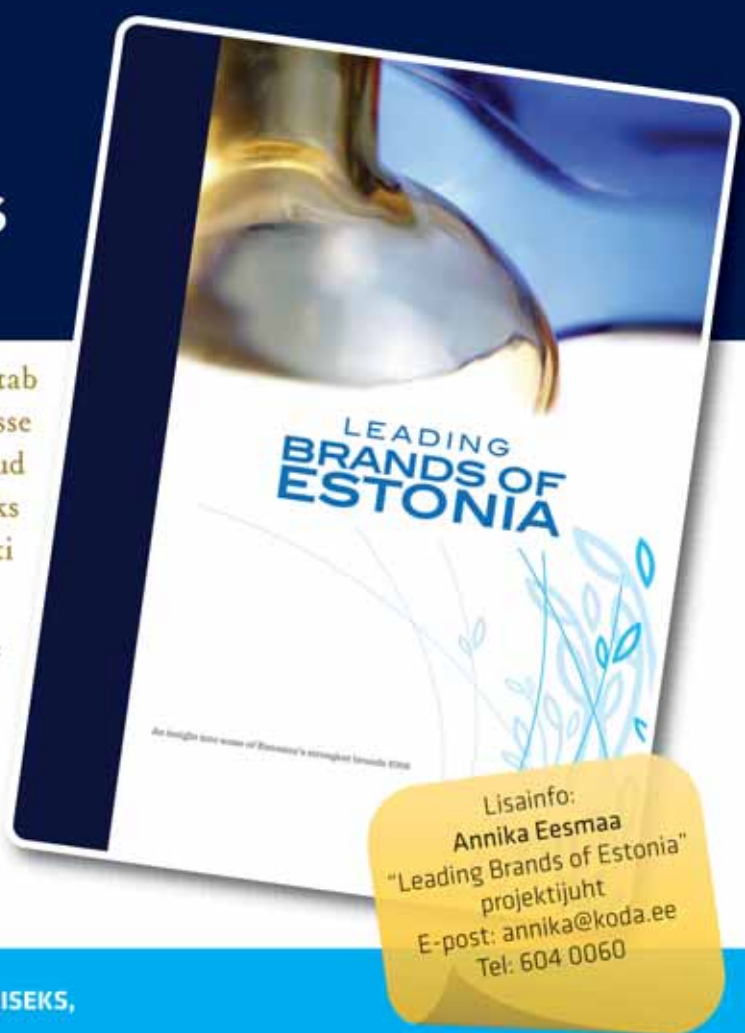
Eesti Kaubandus-Tööstuskodal
on au esitleda raamatut

LEADING BRANDS OF ESTONIA

„Leading Brands of Estonia” on raamat, mis tutvustab Eesti juhtivaid kaubamärke ja ettevõtteid. Raamatusse valitud kaubamärgid on loodud Eestis ja laialdaselt tuntud nii sise- kui välisurgudel. Valikul oli kõige otsustavamaks see, et ettevõtte ise määratleks oma kaubamärgi Eesti kaubamärgina ja tegeleks aktiivselt brändinguga.

Raamat „Leading Brands of Estonia” on mõeldud Eesti kui innovaatilise ning arenenud majandusega riigi tutvustamiseks ning siin loodud kaupade ja teenuste reklaamimiseks. Kaubanduskoda usub, et raamat tõstab selles osalejate tuntust, aitab leida uusi koostööpartnereid ning kasvatab seeläbi ka Eesti eksporti.

Raamatut levitatakse välisriikide saatkondadele ning ettevõtjate esindusorganisatsioonidele, ministriumitele ning osa raamatutest jõuab kinkeraamatuna ka jaemüüki.

Lisainfo:
Annika Eesmaa
„Leading Brands of Estonia”
projektijuht
E-post: annika@koda.ee
Tel: 604 0060

ESINDUSLIK RAAMAT SOBIB HÄSTI VÄLISKÜLALISTELE KINKIMISEKS,
TUTVUSTAMAKS EESTI ETTEVÕTLUST.

Ärihommikusöök professor Leslie Young'iga

Estonian Business School

Eesti Kaubandus-Tööstuskoda koostöös Estonian Business School'iga kutsub Kaubanduskoda liikmeid osalema 2008. aasta viimasel ärihommikusöögil.

Esinejaks on professor Leslie Young, kes on Hong-Kongi Hiina Ülikooli makromajanduse professor ja viibib Eestis Estonian Business School'i kutsel ning promoveeritakse samal päeval EBSi audoktoriks.

**ÄRIHOMMIKUSÖÖK TOIMUB 19. DETSEMBRIL ALGUSEGA 9.00
RADISSON SAS HOTELLI 24. KORRUSEL, LOUNGE24-S.**

Radisson SAS
HOTEL, TALLINN

**Groucho Marxism: Capitalism without Capital Meets
Communism without Communes**

Tulevik - kas kapitalita kapitalism kohtub kommuunideta kommunismiga?
(parafraaseerides Marxi).

Praegune finantskriis on sundinud Ameerikat riigistama oma pangandus-süsteemi, Hiina seevastu liigub turumajanduse suunas. Professor Young selgitab seda paradoksi vastandades lähiajaloo majandustsükliid ning Amee-rika ja Hiina institutsionaalsed struktuurid.

Info ja registreerimine:
Annika Eesmaa
E-post: annika@koda.ee
Tel: 604 0060
www.koda.ee

ETTEKANNE JA VESTLUS TOIMUVAD INGLISE KEELES.

Üritusel osalemise hind on 300 krooni (koos käibemaksuga).

Rohkem infot esineja kohta leiad <http://pssm.ssc.govt.nz/1999/speakers/lyoung.asp>